

Christiern Clausen Skrok.

Det er de bevægede Tider, der særlig tildrage sig vor Opmærksomhed, og de Mænd, der virkede under saadanne Forhold, og gennem Brydning og Kamp bidrog til at forme en ny Tid, vække uvilkaarlig vor Interesse. Vi granske deres Livsforhold og samle saa vidt mulig de spredte Træk af deres Færd, i Haab om at faa et i alt Fald nogenlunde tydeligt og tilforladeligt Billede af de henfarne Skikkelser.

De Huller, som Tidens skarpe Tand har gnavet, søge vi ved Fantasiens Hjælp at udfylde, men udgive det dog ikke for mere end det er, nemlig en rimelig Gjætning.

Dette gjælder hvad vi kunne fremdrage om de to fynske Reformatorer, Christiern Clausen Skrok og Hans Gaas, om hvem der er Grund til at forny Mindet her i Svenborg, da de vistnok begge stammede fra denne By eller fra dens Omegn, og fik en betydningsfuld Del af deres Livsgjærning anvist her.

Det første, der kan siges om Chr. Skrok¹⁾, er, at han rimeligvis er den »Christianus Dacus ex Dacia Ottoniensis diocesis«, der den 18. Sept. 1518 blev indskreven ved Universitetet i Wittenberg²⁾. Saa meget er i alt Fald vist, at den Omstændighed, at han blev en af den evangeliske Læres tidligste og dygtigste Forkyndere her til Lands, taler for, at han har haft Luther selv til Læremester, og at han har været en lærvillig Discipel.

Medens dette maa henstaa som en ikke usandsynlig Formodning, er det derimod vist, at Biskoppen i Odense Stift, Jens Andersen (Bældenak), fra sin »Residens« Kjerstrup (paa Taasing) 2den Paaskedag 1524 udstedte Kollatsbrev for »Christiern Skrogh, Præst i vort Stift«, paa S. Birgitte Alter i S. Nicolai Kirke i Svenborg³⁾. Slige Alterstiftelser fandtes, som bekjendt, den Gang i større eller mindre Antal i saa godt som alle Kjøbstedkirker (i Svenborgs St. Nicolai fandtes t. Eks. ogsaa et Kalente Alter og et S. Gertruds Alter). Som Alterpræst eller Vicarius perpetuus, med Forpligtelse til at holde visse ugentlige eller daglige Sjælemesser samt deltage i Processioner og andre Guds-tjenester, fik Chr. Skrok altsaa sin første os bekjendte An-

¹⁾ Navnet skreves Christiernus Scroch ell. Schroch paa Titelbladene af Mandens trykte Bøger. I Underskriften paa Kirkeordinansen af 1537 findes Formen Schrogh. I Biskop Jens Andersen ndf. omtalte Brev skriver han Skrogh. I Breve af 1541 og 1558 kaldes han Christen Clausen (Bloch, Den fyenske Geistlh. II, 146—7).

²⁾ Ny khist. Sml. I, 461.

³⁾ Pontoppidan, Ann. eccl. Dan. II, 234—5.

sættelse. Da Biskoppens Brev er udstedt efter den da gængse Formular for slige Kollatser, kan man imidlertid næppe lægge nogen særlig Vægt paa de hædrende Udtryk, Biskoppen anvender om de troværdige Vidnesbyrd, han havde hørt om den unge Mands Dyder og Fortjenester. Men saa meget kan man dog slutte, at Chr. Skrok paa den Tid endnu ikke offentlig kan være optraadt som Forkynder at den lutherske Lære.

Chr. Skroks Ansættelse ved St. Nicolai Kirke staaer maaske i Forbindelse med de daværende ejendommelige Kirkeforhold i Sognet. I Christian II's Tid var den kgl. Sekretær Peder Villadsen nemlig bleven forlenet med den nævnte Kirke. Han var født i Svenborg og havde studeret udenlands, var altsaa ingen ulærd Mand, men ordineret var han ikke, saa han maa have holdt Kapellan til at udføre Præsteembedets Forretninger, medens han selv nød Indtægten. Da han imidlertid i April 1523 fulgte med Kong Christian i Udlændighed, blev Kirken ham fradømt af Frederik I og overladt til Hr. Peder Bunde¹). Men da det ved Københavns Overgivelse senere (23. Dec. 1523) var betinget, at de Personer, der havde tjent Christian II som Skrivere og Kapellaner, skulde blive ved »de Kirkens Len og Rente«, som de tidligere havde haft, saa kom Peder Villadsen atter i Besiddelse af S. Nicolai Kirke, og da han var kjendt som en meget duelig Forretningsmand, indtraadte han samtidig eller snart efter i Frederik I's Tjeneste som Sekretær. Efter noget over to Aars Forløb afstod han imidlertid (14. Aug. 1526), sikkert mod Erstatning, Kirken til en vis Jørgen Rasmussen²), der vel selv overtog Præste-Embedets Forretninger og altsaa ikke behøvede nogen Kapellan.

I det Tidsrum (1524—26) da Peder Villadsen for anden Gang var forlenet med S. Nicolai Kirke var det, at

¹) Ny khist. Sml. VI, 144. Om Peder Villadsen se D. biogr. Lex. XVIII, 600.

²) Erslev og Møllerup, Fred. I's Registranter, S. 107.

Christiern Skrok gjorde Tjeneste her. Det ligger da nær at formode, at det var Ansættelsen af en ny Sognepræst, der har bevæget ham til at søge en anden Virkekreds. Nok er det, at vi fra 1526 (ell. 27) af finde ham fungerende som Sognepræst i Assens, hvor der bestod en lignende Tilstand som i Svenborg i Peder Villadsens Tid, idet Indehaveren af Præste-Embedet i Assens, Niels Berildsen, der maaske heller ikke var ordineret, slet ikke boede i Byen, men var i den bekjendte Eske Billes Tjeneste, vistnok allerede medens denne var Lensmand paa Hagenskov, og senere som hans meget betroede Foged paa Herregaarden Valden i Halland, medens Herremanden selv var optagen af vigtige Statshverv andensteds¹⁾.

I Assens traf Chr. Skrok Karmeliteren Lektor Peder Laurensen, en Mand af fremragende Dygtighed og Begavelse, der havde været Povl Helgesens Medarbejder ved Karmeliterkollegiet i Kjøbenhavn og gennem bibelske Studier var kommen til den Overbevisning, at Sandheden var paa Luthers Side, men efter det nævnte Kollegies Opløsning havde begivet sig til Karmeliterklosteret i Assens²⁾. Herfra var der en næsten daglig Forbindelse med Sønderjylland over Aarøsund, og intet er sandsynligere, end at Rygtet om det kraftige Reformationsværk, som Hertug Christian (III) 1526 havde begyndt i Haderslev- og Tørringlen, har indeholdt en mægtig Tilskyndelse for de to unge Mænd til efter Evne at forsøge en lignende Virksomhed i Assens, hvor deres Forkyndelse af Evangeliet snart fandt villige Tilhørere.

Da Rygtet herom naaede Fyns Biskop, Jens Andersen (Bældenak), mente han at kunne besværges Stormen ved at tilstille Assens Byøvrighed en Advarselsskrivelse. Denne er ikke besvaret; men da Biskoppen mærkede, at den ikke havde frugtet, sendte han Borgmester og Raad den 1. De-

¹⁾ D. biogr. Lex. II, 119.

²⁾ Malmøbogen af Ped. Laurensen, udg. af Rørdam, Indl. S. III f.

cember 1527 et nyt, endnu skarpere Hyrdebrev, der heldigvis er bevaret og lyder, som følger¹⁾:

»Kære Venner! Over (o: foruden) det Brev, som vi have skrevet eder til, give vi eder tilkjende udi en god og kristelig Mening, at de forløbne Munke og de fortvivlede Præster, Luthers Selskab, pleje at prædike aabenbarligen for Almuen, at den hellige Kirkes Mænd have altid baaret Dvel (o: Dølgmaal) paa den hellige Skrift, og ville aldrig sige Folket ret Sandhed, som den hellige Skrift indeholder, og at de Luthers Selskab aabenbarer nu den Sandhed, som Kirkens Mænd altid tilforn haver baaret Dvel paa, og ville ikke sige frem for deres egen Vild (o: Fordel) Skyld, da bede vi eder gjerne, at I ville holde eders Luthers Prædikere dertil, at de sende os paa Skrifter de Punkter udi den hellige Skrift, som den Sandhed indeholder, som Luthers Selskab nu aabenbarer, og Kirkens Mænd har tilforn baaret Dvel paa for sin egen Skyld. Og hvor (o: hvis) vi ikke kunne give dem saadant tilbørligt Svar, at hver kristen Mand skal klarlig forstaa, at det er Løgn og Herrenskedt (o: Ondskab), som de holder dennem op med, da ville vi holde deres Part og blive paa den Side, som de ere. Dog sige vi eder over alt, at det var meget bedre, at baade vi og alle Luthers Prædikere vare hængte udi en Galge, end vi og de skulde lægge en Messe neder, efterat Messen er intet andet end et gudeligt Embede, som intet andet handles udi end Kristi Død og Pinelse en gudelig Ihukommelse, og det samme Kristi Legeme ofres udi, som Kristus selv tilforn ofrede paa det hellige Kors for Menneskers Synders Skyld. Og sætter vi de Love til eder (o: vi stole paa), at I ere saa vise og fornuftige, at I ikke tilsteder, at saadant Kjætteri skal prædikes udi eders By, med mindre end I og samme Luthers Prædikere gjøre saadanne vore Breve og kristelige Begjæring fyldest (o: bevise, at Kirken har lagt Dølgmaal paa Skriftens Ord)«.

¹⁾ Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. I, 228—9.

Vi fejle vist ikke ved at antage, at Biskoppen ved »de fortvivlede Munke og de forløbne Præster« netop har tænkt paa Peder Laurensen og Christiern Skrok. Hans Advarsel imod dem blev dog uden Betydning, og i det følgende Aar synes Reformationen i det væsentlige at være fuldbgyrdet i Assens. Den 26. September 1528 tilsikrede Kongen nemlig Vikarierne ved Sognekirkerne i Assens, at de maatte beholde Renten af deres Altergods i deres Livstid; men denne Forsikring vilde ikke have været nødvendig, hvis Altertjenesten ikke alt var ophørt, saa Afgjørelsen af det Spørgsmaal forelaa, om man skulde tage Lønnen fra disse Mænd, da der ikke mere var Brug for deres Tjeneste. Da Peder Laurensen i den første Del af Aaret 1529 drog til Malmø, blev Christiern Skrok alene tilbage i Assens og fortsatte det Værk, de i Fællesskab havde begyndt. For at gjendrive Papisternes hadefulde Angreb paa de Præster, som indgik Ægteskab, udgav han: »En føye Forklaring oc beuisning af skrifften oc hellige Forfædrenes ordt oc exempel, at den hellige stadt Egteskaff tilstedis og icke forbydes Præster eller Klerekeriid, som Paven og hans tilhengere haffuer lang tiid giort«. Skriftet er trykt i Malmø i September 1529¹⁾, og det forsynedes af Peder Laurensen, der mulig har haft det med over til Trykkeriet, med en indledende Fortale, hvori han vedkjender sig den samme Betragtning, som Chr. Skrok i Skriftet havde udtalt, nemlig at Ægteskabet baade efter Guds og Naturens Lov var tilladt for alle, og at det var langt bedre at leve i ærligt Ægteskab end i syndig Begæring og Brynde²⁾.

Chr. Skroks eget Skrift er for øvrigt et udmærket Vidnesbyrd om dets Forfatters Tankeklarhed og varme Følelse for Ægteskabets Betydning. Dr. C. Paludan-Müller

¹⁾ Hos Bloch, Den Fyenske Geistligheds Historie II, 149, ligesom i Worms Lex. II, 389 siges, at Skriftet udkom paany 1531, hvilket sikkert er en Fejl.

²⁾ Peder Laurensens Indledning er aftrykt i Rørdams Udgave af »Malmøbogen«, S. VI—VIII.

har med Rette sagt: »det er et velskrevet og grundigt Arbejde, der satte Sagen paa det Standpunkt, hvorpaa den blev i den danske Reformationslitteratur, og endnu den Dag idag har det sin fulde Betydning, thi alle Hovedpunkter imod Cølibatet ere her fremstillede¹⁾. Dr. Fr. Münter, der i sin Danske Reformationshistorie II, 61—66 har meddelt et længere Uddrag af Skriftet, siger derom, at »det giver en gunstig Forestilling om Forfatterens moralske Karakter, hvis ualmindelige Talenter fremlyser af hele Skriftet«. Dr. C. Rosenberg har ligeledes i sin Fremstilling af »Nordboernes Aandsliv«, III, 83, givet saadanne Prøver af Chr. Skroks Bevisførelse, at Læseren føler, at han her staar over for en af Reformationstidens betydeligste Skikkelser.

Da den store Herredag 1530 holdtes i Kjøbenhavn, hvortil evangeliske Prædikanter for hele Landet var indkaldte for at føre deres Sag mod de katholske Prælater, var Assens den eneste By i Odense Stift, der sendte en Repræsentant; men derom kunde der jo ikke være Tvivl, at det maatte være Christiørn Skrok, hvis Navn ogsaa findes blandt de 21 Prædikanter, som underskrev en af de under Herredagen indgivne Forestillinger til Kongen²⁾. Det kan jo heller ikke betvivles, at han har deltaget i de kraftige Angreb paa Romerkirkens Vildfarelser, som de forsamlede Prædikanter gjorde, naar de under Herredagene prædikede i Kjøbenhavns Kirker.

Efter Hjemkomsten til Assens fortsatte Chr. Skrok sin Virksomhed som Evangeliets Forkynder. Den gamle Biskop Jens Andersen havde 1529 nedlagt sit Embede, der var overdraget til den hidtilværende Domprovst i Viborg, Mester Knud Gyldenstjerne, under hvem Reformationen gjorde større Fremskridt, især efter at Hr. Jørgen Jensen (Sadolin) paa Biskoppens Vegne havde udgivet den første danske Katekismus, der tillige indeholder en ypperlig Vejledning

¹⁾ Videnskab. Selskabs Skrifter 5. R. II, 251.

²⁾ Engelstoft, Theol. Tidsskr. 1, 2, 27.

for Præster, der vilde fremme Evangeliets Sag. At Chr. Skrok havde god Vilje hertil, er kjendeligt nok. En tilfældig bevaret Notits fra 1533 tyder paa, at han har haft en liden Boglade, sikkert med Bøger, der kunde støtte Reformationsværket. Da Boghandelen paa den Tid var i sin Barndom, er det sandsynligt, at ogsaa andre evangeliske Præster paa den Maade har søgt at fremme Udbredelsen af reformatorisk Litteratur.

Med Grevefejden oprandt der 1534—35 en meget vanskelig Tid for Assens, der den Gang var omgivet af Fæstningsværker, hvorefter der endnu er Spor tilbage, og netop derfor var et Stridens Æble mellem Partierne. Hvorledes Chr. Skrok er kommen ud af det i denne bevægede og farlige Tid, og navnlig hvorledes han har klaret sig, da Byen efter Slaget ved Øxnebjerg i Juni 1535 »blev vunden med vældig Haand« og plyndret af de kongelige Tropper, er os ubekjendt. Men det kan man være vis paa, at det ikke er løbet af uden stor Fare og smertelige Tab.

En Oprejsning var det derfor, at han kort efter Reformationens endelige Sejr opnaaede at faa Kong Christian III's »Præsentats paa St. Nicolai Kirke og Sogn i Svendborg efter Hr. Hans, som nu afgangenen er«. Kongebrevet er udstedt i Kjøbenhavn 15. Aug. 1536 efter Anbefaling af Kongens Hofprædikant, Mag. Andreas Jædicke¹⁾. Det er os ikke bekjendt, hvem den Hr. Hans er, som her nævnes²⁾. Endnu 1535, kort efter Svendborgs Erobring af de kongelige Tropper, havde Hr. Jørgen Rasmussen, »Sognepræst til St. Nicolai Kirke udi Svendborg«, faaet kgl. Protectorium tilligemed sin Moder, Karine Rasmus', deres Gaarde og Gods (an)rørendes³⁾. Hvorledes det er gaaet til, at Hr. Hans

¹⁾ Saml. til Fyens Hist. og Topogr. I, 230 Not. 4. I forskellige ældre Skrifter siges urigtig, at Chr. Skrok blev Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Svendborg.

²⁾ Maaske den Hr. Hans Rød, som 1541 omtales som Ejer af en Gaard i Svendborg (Hist. Aktstykker, udg. af Fyens Stifts litt. Selskab I, 116).

³⁾ Danske Mag. 3. R. V, 70.

Aaret efter nævnes som afgaaet Indehaver af Kaldet, er os ikke bekendt. Men kun dette staar fast, at Hr. Christiern Clausen Skrok fra det nævnte Tidspunkt af i en lang Aarrække var evangelisk Sognepræst ved den Kirke, i hvilken han 1524 var bleven Messepræst ved St. Birgitte Alter, for hvilket der nu ikke mere var Brug, da man havde faaet Klarhed over, at skjønt man burde mindes de hellige Mænd og Kvinder fra Fortiden med Ærefrygt og Taknemmelighed, var al Tilbedelse af dem eller Anraabelse om deres Forbøn ikke blot unyttig men ogsaa forargelig.

Den 11. Novbr. 1536 blev »Hr. Christiern Skrok af Svenborg« tillige med en Del Repræsentanter for Prætestanden og Domkapitlerne indkaldt til at møde i Odense ved Helligtrekongers Dag 1537 »for at anstille en god Reformation og Forandring paa de ukristelige Ceremonier og Misbrug, som holdtes i gamle Kongers Tid i den hellige Kirke og andensteds«¹⁾, d. e. for at gjøre Udkast til Kirkeordinansen. Ligesom 1530 var han den eneste Repræsentant for det den Gang saa vidtstrakte Odense Stift; men hvor megen Del han har haft i det Arbejde, som førte til Udstedelsen af den latinske Ordinans af 1537, kan ikke oplyses. Kun dette vides, at blandt Underskrifterne findes følgende: »Ego Christiernus Schrogk, Prædicator Svinborgensis, subscribo«.

Efter at den kirkelige Kamp var endt med Reformationens Sejr, var der ikke længere Trang til Stridskrifter; men nu gjaldt det om at opbygge Menigheden paa Troens Grund. Ogsaa hertil har Chr. Skrok rakt Haand. 1538 udkom hans »Sermon om, hvorledes man skal berede sin Hu til Døden«, der er oversat efter et Skrift af Luther og ender med et Digt, »Døden til Læseren«, der for sin Tid maa kaldes meget vel formet og paa en træffende Maade udtrykker den kjendte Tanke, at Døden kommer bag paa de fleste. Det slutter med de Ord:

¹⁾ Rørdam, Danske Kirkelove I, 9. Kh. Saml. II, 587.

Rige og stærke jeg helst borttager,
 Syge og arme igjen her lader.
 Saa er jeg en uforvarendes Gjæst
 Og sviger alle, som mig tro bedst.
 Thi vogter paa mig aarle og silde,
 Saa kunne I ikke fare ilde;
 Thi alle dennem, som paa Gud tro,
 Sender jeg til den evige Ro¹⁾.

Ikke ringere Værd har et andet Skrift af Chr. Skrok, der udkom 1539, men synes forfattet et Par Aar tidligere, nemlig »En Sermon om Troen og hendes Kraft, ved hvilken Gud retfærdiggjør alle Mennesker for sig og tager dem i sin hellige Gunst og Naade«. Denne Prædiken er sikkert holdt i Svenborg og betegnes af Chr. Bruun, som »den eneste originale danske Prædiken fra Reformations-tiden, der er udkommen særskilt«²⁾. Den viser, at Forfatteren fuldstændig har tilegnet sig Luthers Grundsyn paa Troens Kraft, idet han for øvrigt siger, at den Tro, han taler om, »ikke er den Tro, som hvert naadeløst Menneske mener sig at have, men den rette levende Tro, som indgives i Menneskens Hjerter af den Helligaand ved Evangelii Prædiken og Hørelse, hvilken Tro tiltager (∴ tilegner) sig Christum i rette Maade, som Skriften forkynnder og fremsætter ham og hans Velgjerninger, [saa] at hun (∴ Troen) bekjender ham for sin Saligheds Gave og Levnedes Exempel, og rettelig antager hans Døds og Pines og Opstandelses Kraft, og bekjender ham for sin Retfærdighed, Viished, Gjenløselse og Helliggjørelse«³⁾. — Af den Aand, som fremlyser af Chr. Skroks nævnte Skrifter, tør man sikkert antage, at ogsaa hans mangeaarige Præstegjerning har været præget.

¹⁾ Hele Digtet findes aftrykt hos Bruun, Viser fra Reformationstiden. Kbh. 1864, S. 91.

²⁾ Bruun, Aarsberetn. fra det Kgl. Bibl. II, 218.

³⁾ Stemmer fra den danske Kirkes Reformationstid, S. 75—6.

Angaaende de ydre Forhold, hvorunder han virkede, kan bemærkes: Det var i Almindelighed meget trange Kaar, som faldt i de evangeliske Præsters, og særlig i Kjøbstedpræsternes, Lod. En Del af de Indtægter, som de katholske Præster havde haft, og da navnlig Indtægten af Sjølemesser, var bortfalden. Paa Landet havde Præsterne dog beholdt Præstegaardene med tilhørende Avlsbrug. Men i Kjøbstederne var der i Regelen intet saadant. Det var derfor en vigtig Opgave for de første Superintendenter at skaffe deres Præster taalelige Kaar. I Fyns Stift var Nyborg, Svenborg og Odense og maaske flere Kjøbsteder Gjenstand for Superintendentens, M. Jørgen Jensen (Sadolins), Bestræbelser i nævnte Retning¹⁾. Her skal vi kun omtale det Resultat, der for S. Nicolai Sogn opnaaedes. Den 25. Januar 1541 samledes Lensmændene fra Næsbyhoved og Nyborg Len samt nævnte Superintendent paa Raadhuset i Svenborg med Herredets Provst og Byens Øvrighed, hvor det bestemtes, at Sognepræsten »foruden sin tilskikkede Rente og Offerdage skulde have 12 danske Hvide hvert Halvaar af hvert Hedske og Ildsted i Sognet. Men Bofolk og eneværende give efter deres Evne«. Kapellanen skulde have den Indtægt, der havde været henlagt til S. Gertruds Vikarie og noget Jordegods, som tidligere havde tilhørt Kalente Alter, med Forpligtelse til hver Søndag Morgen at prædike for ungt Folk i (Graabrødre) Klosters Kirke og hver Torsdag i S. Nicolai Kirke »foruden den Medtjeneste og Sognebud, som han skal være Sognepræsten med bistandig, naar han hannem tilsigendes vorder. Og skal Sognepræsten sammesteds eller Kapellanen, om Nød er, prædike hver Fredag i Klosteret«²⁾. Da det

¹⁾ Om Nyborg se Rørdam, Hist. Kildeskrifter 2. R. II, 546 f. Om Svenborg og Odense se Rørdam, Danske Kirkelove I, 171. 173.

²⁾ Ogsaa Sognepræsten og Kapellanen til Vor Frue Kirke skulde prædike et Par Dage om Ugen i »Klosteret«. Da den fra Slesvig fordrevne Nicolaus Heldvaderus 1613 kom over til Fyn, »forundte velb. Jacob Rosenkrantz ham Klosteret i Svenborg, indtil

Tillæg i Indtægt, som paa denne Maade skaffedes Sognepræsten, imidlertid ikke ansaas for tilstrækkeligt, udvirkede Lensmanden paa Nyborg og Superintendenten ved Henvendelse til Kongen et Tillsagn af 21. Apr. 1541 om, at naar den daværende Præbendarius til Kirkeby og Lunde Kirker, Mester Ølrik Bildt, afgik ved Døden, skulde disse Sogne annekeres til St. Nicolai Kirke i Svenborg, noget, der ogsaa senere skete paa den Maade, at Chr. Skrok, ligesom den nævnte Adelsmand havde gjort, holdt en Kapellan, der boede paa Stedet og betjente Menighederne. Indtægterne af de to nævnte Sogne skulde de dele med hinanden. Senere forandredes det saaledes, at Præsten i Kirkeby og Lunde ydede Præsten ved S. Nicolai Kirke en fast aarlig Afgift. Men 1594 fritoges han derfor, idet Præsten i Svenborg fik anden Erstatning¹).

I Aaret 1549 blev Chr. Skrok valgt til Provst i Sunds Herred; men naar det jævnlig siges, at han samtidig forflyttedes til Præsteembedet ved Vor Frue Kirke i Svenborg, da kan det ikke være rigtigt, eftersom det er bevisligt, at han 1558 endnu var Præst ved S. Nicolai Kirke²).

Hans Dødsaar kan ikke med nogen Sikkerhed angives. Almindelig siges, at han døde 1572. Men de Efterretninger, som ældre Forfattere (Bloch, Wiberg o. a.) meddeler om Præsterne i Svenborg i 16. Aarh., er kun lidet paalidelige³). Jeg formoder, at Chr. Skrok er død før 1568. I dette Aar var han nemlig ikke mere Provst i Sunds Herred, men Præsten ved Vor Frue Kirke, Hr. Hans Eskildsen, indtog denne Stilling, som det fremgaar af et Brev fra

han kunde bekomme nogen Lejligheds Vilkaar* (Rørdam, Hist. Saml. og Studier IV, 40). Ugedagsgudstjenesterne i Klosterkirken omtales endnu i Aaret 1700 (Kh. Sml. 4. VI, 790).

¹) Rørdam, Danske Kirkelove II, 522—3.

²) Bloch, Den fienske Geistligheds Historie II, 146 ff.

³) G. Strøm, der besad et ualmindelig grundigt Kjendskab til Fyns Præstehistorie, har allerede udtalt Tvivl om Rigtigheden af de ældre Angivelser vedrørende Præsterne i Svenborg (Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. I, 83 Not.).

ham til Biskop Niels Jespersen i Odense, hvori han giver en sørgelig Beskrivelse af den elendige Tilstand, hvori Byen befandt sig under den langvarige Krig med Sverig (1563—70), paa Grund af de store Udskrivninger af Skatter, Proviant og Mandskab, der havde bevirket, at en Fjerdedel af hans Sogn var »plat øde«¹⁾. Der er ikke Tvivl om, at det er gaaet S. Nicolai Sogn paa lignende Maade. Svenborg havde desuden næppe store Kræfter at staa imod med, da Byen under Grevefejden (1535) havde været underkastet en af disse skrækkelige Plyndringer, som den Tids Krige sædvanlig førte med sig.

Nok er det, vi vide just ikke meget om Christiern Clausen Skroks Forhold, efter at Reformationskampen var endt. Men det, vi vide om hans Virksomhed i hin stærkt bevægede Tid, giver ham Adkomst til et hæderligt Eftermæle og taknemmelig Ihukommelse baade i Assens og i Svenborg.

¹⁾ Rørdam, Hist. Kildeskrifter 2. R. II, 555.